

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Veskimõldre haridusmaja sihtasutus
silver.libe@sauevald.ee
Veskitammi tn 4
Laagri alevik
76401, Harju maakond,

24.01.2024 nr 11.2-15/24/53

VAIDEOTSUS

Tuginedes perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 51 lõikele 2, siseministri 03.03.2015 määruse nr 9 „Toetuse andmise tingimused meetmes „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng““ (edaspidi *meetme määrus*) § 29 lõigetele 1 ja 3 ning haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) §-le 81 ja § 85 punktile 4, **Riigi Tugiteenuste Keskus** (edaspidi ka *RTK* või *rakendusüksus* või *vaide lahendaja*)

otsustab:

1. **jätta Veskimõldre haridusmaja sihtasutuse vaie rahuldamata ning Riigi Tugiteenuste Keskuse 21.11.2023 otsus finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta nr 11.2-15/23/1328 (edaspidi ka *finantskorrektsiooni otsus* või *FKO* või *vaidlustatud otsus*) kehtetuks tunnistamata;**
2. **peatada Riigi Tugiteenuste Keskuse 21.11.2023 otsuse nr 11.2-15/23/1328 täitmine alates 20.01.2024 (k.a) kuni finantskorrektsiooni otsuse üle vaidluse lõppemiseni, s.o juhul kui toetuse saaja esitab finantskorrektsiooni otsuse peale kaebuse kohtule, siis kuni kohtumenetlust lõpetava lahendi jõustumiseni, või juhul, kui kaebust finantskorrektsiooni otsuse peale kohtule ei esitata, siis kuni 30 kalendripäeva möödumiseni alates käesoleva vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.**

Käesoleva vaideotsusega mitte nõustumisel võib esitada kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 2 kohaselt 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.

1. Vaide läbivaatamise alus ning vaide esitaja taotlus

1.1. STS § 51, HMS § 73 ning meetme määruse § 29 alusel vaatas RTK läbi **Veskimõldre haridusmaja sihtasutuse** (edaspidi ka *toetuse saaja* või *vaide esitaja* või *hankija*) 20.12.2023 esitatud **vaide** RTK 21.11.2023 otsusele finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta nr 11.2-15/23/1328 **projektis nr 2014-2020.9.01.18-0074 „Koru uue lasteaia ehitus“** (edaspidi *projekt*).

1.2. Vaide esitaja taotleb vaides FKO kehtetuks tunnistamist ja täitmise peatamist kuni vaidluse lõppemiseni.

2. Asjaolud

2.1. Toetuse saaja viis avatud hankemenetlusena läbi rahvusvahelise riigihanke nr 202189 (edaspidi *hange*; hanketeade avaldatud 29.11.2018), mille tulemusel sõlmiti edukaks tunnistatud pakkujaga töövõtuleping maksumusega 5 787 000 eurot (KM-ta).

2.2. Auditi nr JKS-49/2022 tuvastati, et hanke alusdokumentides (sh tehnilises kirjelduses ja ehitusprojektis) on nimetatud erinevaid standardeid ja juhiseid ilma märketa „või sellega samaväärne“. Rakendusüksus leidis auditile tuginedes, et sellega on toetuse saaja rikkunud riigihangete seaduse (kuni 14.03.2019 redaktsioonis; edaspidi RHS) § 88 lõiget 3 ja 7.

2.3. Eeltoodud põhjustel luges rakendusüksus **FKO-s** mitteabikõlblikuks 5% hankega seotud kuludest, s.o 53 557,92 eurot, millest Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus moodustab 45 517,50 eurot ja omafinantseering 8 040,42 eurot, ning vähendas mitteabikõlbliku summa ulatuses projekti eelarvet. Sellega seoses muudeti ka projekti taotluse rahuldamise otsust.

3. Vaide põhjendused

Vaide esitaja kordab finantskorrektsiooni otsuse menetluses esitatud põhjendusi korrektsiooniga mittenõustumise kohta leides kokkuvõtlikult järgmist:

3.1. Hankija lähtus hanke läbi viimise ajal kehtinud RHS § 88 lõike 3 sõnastusest, mis viitas pakkumuse tehnilisele kirjeldusele vastavuse kriteeriumile. Hankija ei viidanud riigihanke vastavustingimustes standarditele kui pakkumuse vastavuse kriteeriumile ega kontrollinud pakkumuste vastavust ühelegi standardile, mistõttu ei olnud hankija toona kehtinud RHS § 88 lõike 3 sõnastuse kohaselt kohustatud lisama viidet „või sellega samaväärne“. Tehniline kirjeldus ei ole vastavustingimus, vaid hankelepingu täitmise tingimused, mille täitmist kontrollitakse alles lepingu täitmise ajal. Ühtlasi on hankija seisukohal, et praegusel juhul ei ole võimalik kohaldada hankedirektiivi 2014/24/EL regulatsioonist tulenevat tõlgendust, kuivõrd RHS § 88 lõike 3 grammatiline tõlgendamine ei tekita sätte arusaadavuses mitmeti mõistetavust ning sätte muutmise seletuskirjas oli viidatud selgelt, et sätte sõnastus on hankedirektiiviga vastuolus.

3.2. Toetuse saaja on seisukohal, et riigihanke alusdokumentidega (edaspidi RHAD) on samaväärsus standardite ja juhendite osas tagatud ning puudus vastuolu ka RHS § 88 lõikega 7 ja RHS § 3 punktidega 2 ja 3, kuivõrd hankelepingu täitmisel oli ette nähtud võimalus asjade ja teenuste samaväärseteks asendusteks, mis tagas kõigile ettevõtjatele võrdsed tingimused pakkumuse esitamiseks ega tekitanud põhjendamatu takistusi konkurentsile. Vaide esitaja hinnangul on käesolev vaidlus oma asjaoludelt sisulisest sama, mis haldusasjas 3-21-2384, milles kohus leidis, et lepinguprojektis sisalduv asendamisi lubav tingimus võimaldas ettevõtjatel esitada pakkumusi võrdsetel alustel. Samuti on vaide esitaja viidatud kohtulahendile tuginedes arvamusel, et kuivõrd hankes esitati kümme pakkumust, siis oli pakkumuste esitamine võimalik ja konkurents tagatud ning mõju liidu eelarvele ebatõenäoline. Vaide esitaja on seisukohal, et kuna tegemist oli vaid vormistusliku rikkumisega, siis ei saanud rikkumisega kaasneda tõenäolist finantsmõju.

4. RTK seisukohad

4.1. Vastavalt STS § 51 lõikele 1 ning kooskõlas HMS §-ga 83 kontrollitakse valet läbi vaadates haldusakti andmise õiguspärasust ja otstarbekust. HMS § 54 kohaselt on haldusakt õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

4.2. Vaide lahendaja hinnangul on rakendusüksus vaidlustatud otsuses selgitanud selle andmise aluseid ning täitnud põhjendamiskohustuse vajalikul määral. FKO-st nähtub, et järgitud on ka vorminõudeid. Seega on vaidlustatud otsus HMS regulatsiooni kohaselt õiguspärane ning tuleb

jätta jõusse.

4.3. Vaides esitatud põhjendused on üldjoontes samad võrreldes finantskorrektsiooni otsuse andmise menetluses esitatud toetuse saaja seisukohtadega ning rakendusüksus on neile vaidlustatud otsuses igakülgsest vastanud. Käesolevas vaideotsuses jääb RTK finantskorrektsiooni otsuses esitatud põhjenduste ja seisukohtade juurde ega pea vajalikuks neid kõiki siinkohal üle korrata.

4.4. Vastuseks esitatud vaidele peab RTK vajalikuks rõhutada, et RHAD-st ei tule kogumina välja sõnaselget võimalust asendada nõutud standardeid samaväärsetega. Kui RHAD-s sisaldub samaväärsuse võimaldamine lähtuvalt RHS § 88 lõikest 6, mis nõuab samaväärsuse märke lisamist juhul, kui nimetatakse kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu või tootmisviisi, siis tuleb tähele panna, et RHS § 88 lõige 3 erineb viidatud sättest oma sisu, iseloomu ja eesmärkide poolest.

Standard on kvaliteedinõudeid hõlmav terviklik normdokument, mis mh võib käsitleda RHS § 88 lõikes 6 loetletud üksikuid elemente, kuid mitte ainult. RHS § 88 lõikes 6 nimetatu ei kata seetõttu terviklikult RHS § 88 lõikes 3 nõutut. Väärrib märkimist, et vaidlusaluses hankes ei määratletud erinevate standarditega üksnes asjade ja teenuste omadusi, millele on suunatud RHS § 88 lõike 6 regulatsioon, vaid nendega kirjeldati muuhulgas ehitustööde- ja ehitustegevustega seotud protseduure laiemalt, st kindlaid ehitustööde- ja tegevusi tuli teostada vastavalt kindlatele standarditele, aga mitte samaväärsetele. RHAD-s nimetatud standardid ei ole sellised, mida saaks defineerida üksnes asja või teenusena ning käsitleda neid ühtlasi ostuallika, protsessi, kaubamärgi, patendi, tüübi, päritolu või tootmisviisina. RHS § 88 lõike 6 regulatsiooni saaks kohaldada üksnes juhul, kui standardite nõue seostuks mõne üksiku projektikohase ehitusmaterjali, konstruktsiooni või seadme asendamisega. Praegusel juhul on nõutud standardite mõjuulatus aga tunduvalt laiem.

4.5. Lisaks eelnevale on RTK seisukohal, et kui pidada vaide esitaja toodud tingimusi ja nõudeid RHAD-st piisavaks, et lugeda standardite hilisem asendamine samaväärsetega RHS kohaselt lubatavaks, siis ei toetaks sellist lähenemist ka RHS § 123 lg 1 p 2, mille kohaselt pidanuks standardite samaväärsetega asendamise ulatus, sisu ja kohaldamistingimused olema hankedokumentides selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud. Isegi juhul, kui töövõtjal oli hankelepingu täitmise ajal õigus algselt ehitusprojekti muudatusi või kohustus asendamisi kooskõlastada, siis ei olnud kõnealuste RHAD tingimuste sõnastus selline, mis võimaldanuks igal mõistlikul pakkujal jõuda järeldusele, et ta võib lepingu täitmise käigus kõiki ehitustööde- ja ehitustegevustega seotud standardeid asendada. RTK jääb vaidlustatud otsuses esitatud seisukoha juurde, et antud juhul oli standardite samaväärsetega asendamise võimalus RHAD-s väga abstraktne ja enam kui kaudne.

4.6. Samaväärsuse märke puudumist standarditele vastavuse nõuetes tuleb pidada üldjuhul finantsmõju omavaks rikkumiseks, kui võrd sellel võis olla heidutav mõju pakkujatele hankes osalemiseks. Kuna RHAD-le oli juurdepääs kõikidel soovijatel ning ilma hanke juurde registreerumata ei jää RHAD-ga tutvumisest riigihangete registrisse mingit märget, siis pole võimalik välja selgitada, kas mõni ettevõtja loobus kõnealuse samaväärsuse märke puudumisest tingituna hankes osalemast ja kuidas mõjutas see hanke tulemusi. Seetõttu ei saa ka rikkumisest tulenevat finantsmõju välistada. Samale seisukohale on jõudnud ka Euroopa Komisjon oma 14.05.2019 otsuses nr C(2019) 3452 juhiste kohta riigihanke rikkumistes tehtavates finantskorrektsioonides (vt kõnealuse juhise p 2.1 tabeli positsioon nr 11) nähes ette finantskorrektsiooni tegemise kohustuse 5, 10 või 25% ulatuses.

4.7. Vaide esitaja on vaides selgitanud, et samaväärsuse märke puudumisest tingitud mõju liidu eelarvele saab olla ebatõenäoline, kuna hankes esitati kümme pakkuumust. RTK selgitab, et sellele asjaolule tuginedes ongi kohaldatud väikseimat korrektsioonimäära, mida õigusaktid üldse võimaldasid. Hankes vastavaks tunnustatud pakkuumuste arvule tuginedes saab väita, et mõju liidu eelarvele pidi olema pigem vähene, aga selle täielikku puudumist siit tuletada ei saa.

4.8. Arvestades, et pakkujatele ei saanud RHAD sõnastusest tulenevalt olla üheselt selge võimalus asendada standardeid ehitustöodes ning nii RHAD koosseisu kuuluvast ehitusprojekti kui ka tehnilises kirjelduses oli nimetatud hulganisti standardeid, millele oli lisamata viide „või sellega samaväärne“, nõutud standardid seostusid erinevate ehitustööde teostamisega ja need olid tööde

teostamist läbivalt mõjutavad, oli samaväärsuse märke puudumine oluliseks rikkumiseks, millega kaasneb eelduslikult finantsmõju ja seetõttu ka finantskorrektsioon.

4.9. Eelnevast tulenevalt jääb RTK vaidlustatud otsuses esitatud seisukohtade juurde ning FKO kehtetuks tunnistamine ei ole põhjendatud.

4.10. Vaide esitaja on koos vaidega esitanud taotluse FKO täitmise peatamiseks tuues sellekohase vajadusena välja vaide esitaja õiguste kaitse. Kaaludes vaidlustatud otsuse täitmise peatamata jätmise võimalikke tagajärgi vaide esitajale ja avalikke huvisid, on RTK käesoleva vaidluse asjaolusid arvestades seisukohal, et vaidlustatud otsuse täitmise peatamine kuni vaidluse lõpptulemuse selgumiseni on otstarbekas ja vajalik.

Kuivõrd finantskorrektsiooni otsusega tagastamisele kuuluv toetuse summa on arvestatava suurusega ning vaidlustatud otsus on tehtud lastaia ehituse projektis sihtasutusest taotlejale, kelle eelarvelised võimalused nõutud summas toetuse tagastamiseks 60 kalendripäeva jooksul on pigem piiratud, on tõenäoline, et toetuse tagastamine paneb toetuse saaja vähemalt osaliselt keerulisse majanduslikku seisu. Samas on tegemist lõppenud, 2014-2020 toetusperioodi projektis tehtud toetuse tagasinõudmise otsusega, mille täitmine ei mõjuta perioodi tulemusi ega võimalda ka tagasilaekunud vahendeid enam teistele projektidele suunata. Seega on avalik huvi toetuse võimalikult kiireks tagastamiseks pigem vähene võrreldes avaliku huviga tagada lasteaija jätkusuutlik tegevus vaidluse perioodil. Viimati nimetatud avalikku huvi saab antud juhul pidada igal juhul kaalukamaks. Kuivõrd toetuse saaja on Saue valla valitseva mõju all olev sihtasutus, siis ei ole kahtlust, et toetuse saaja on ka hilisemal ajal suuteline finantskorrektsiooni otsust täitma.

Toetuse saaja õiguste maksimaalseks kaitseks on RTK hinnangul vajalik peatada vaidlustatud otsuse täitmine alates toetuse tagasimakse tähtpäevast, s.o alates 20.01.2024 (k.a) kuni finantskorrektsiooni otsuse üle vaidluse lõppemiseni. Arvestades, et vaideotsusele on võimalik esitada kaebus halduskohtule 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates, siis tuleb FKO täitmine peatada kuni kohtumenetlust lõpetava lahendi jõustumiseni juhul, kui toetuse saaja esitab finantskorrektsiooni otsuse peale kohtule kaebuse, või kuni 30 kalendripäeva möödumiseni alates käesoleva vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates juhul, kui kaebust finantskorrektsiooni otsuse peale kohtule ei esitata.

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmo Merila
peadirektori asetäitja

Katri Oja
katri.oja@rtk.ee